Verslag van de Tweede bestuurlijke conferentie landelijk gebied
14 maart 2012, showkas de Arendshoeve, Aalsmeerderbrug.

Dit verslag valt uiteen in die delen:

1. Plenaire opening (vanaf pag 1)
2. Acht interactieve werksessies (vanaf pag 2)
3. Terugkoppeling en afsluiting (vanaf pag 9)

1. Plenaire opening:

Dagvoorzitter Patrick Poelmann heet de deelnemers welkom en introduceert gedeputeerde Jaap Bond, die een korte speech houdt:

Nu het bestuursakkoord er is, is duidelijk dat we voor grote opgaven en pijnlijke keuzes staan. Er zijn daarbij in de basis drie mogelijkheden: *of* we herzien onze ambities, *of* we gaan uitvoeren met minder overheidsgeld, *of* we schuiven de realisatietermijn naar achteren.
Vandaag willen we uw advies over die keuzes. Ook vanuit wat u de komende jaren zelf aan ambities heeft in het landelijk gebied. Want laat een ding duidelijk zijn: we staan nu meer dan ooit samen aan de lat. Wat mogelijk is, hangt ook af van uw ambities, realisatiekracht, creativiteit en doorzettingsvermogen.

Daarbij zijn ook pijnlijke keuzes te maken. Want hoe graag we dat ook willen, we zullen niet overal waar in het verleden ambities zijn uitgesproken of verwachtingen zijn gewekt die ook kunnen nakomen. Daarvoor zal het financiële gat dat Bleker heeft geslagen simpelweg te groot zijn.

We zien juist in deze tijd ook kansen om door anders te werken mooie resultaten neer te zetten. Daarbij wordt vaak gezegd dat kansen nu onbenut blijven, omdat er te weinig ruimte is voor eigen inbreng en creativiteit van bewoners, organisaties en bedrijven. De provincie wil kijken waar zij ruimte kan geven, maar hoort van u graag waar u die ruimte daadwerkelijk ziet en wat we samen concreet zou kunnen veranderen. Want heel duidelijk moet zijn dat we het niet alleen kunnen en willen doen.

Ook spelen er al vele interessante initiatieven van burgers en vrijwilligers, private ondernemers, gemeenten. Ik wil het zelfonderzoek van TBO's en RNH hier even apart noemen. Zij nemen zelf verantwoordelijkheid en initiatief om tot een verbetering van de efficiency en samenwerking van beheer en ontwikkeling van natuur- en recreatiegebieden te komen. Door van onderaf te werken, wordt gebouwd aan slimme oplossingen, onder andere door synergie- en schaalvoordeel te benutten. De organisaties investeren in vertrouwen in elkaar als basis om tot samenwerking en kennisuitwisseling te komen. Zo zoeken ze samen naar kansen vanuit hun eigen kracht en komen daardoor uiteindelijk sterker te staan. Er ontstaat beweging om meer samen te werken en dat juich ik toe.

Er gebeurt dus al heel wat. Wij willen vandaag daarin een stap zetten. Op basis van de aanbevelingen die er liggen, de ideeën uit het zelfonderzoek en alle andere initiatieven die ik hier niet genoemd heb. Vandaag wordt u gevraagd om ons te adviseren, maar ook aan te geven wat uw organisatie zelf gaat doen. Ik wens u een goede discussie.

Vraag van de heer Poelmann: Hoe heeft u de totstandkoming van het bestuursakkoord ervaren?
Antwoord: IPO bestaat uit zeer verschillende provincies. Verschillen kunnen een kracht zijn, maar ook een zwakte. Gelukkig zitten de provincies, met enkele nuances, op één lijn en zijn ze klaar om uit te voeren.

Vraag van de heer Poelmann: Welk effect heeft de wijziging van het Rijksbeleid gehad?
Antwoord: Het is een voordeel dat het gedecentraliseerd is naar de provincies. Het kan echter wel even duren voordat alles weer helemaal goed georganiseerd is. Maar de provincie is nu aan zet.

Vervolgens geeft dhr. Poelmann het woord aan Luc Berris en Albert Hooijer die namens de partners in het Veld de hoofdpunten uit hun advies toelichten:

'Partners in het Veld' staat voor alle Noordhollandse NBO- en landbouworganisaties, alsmede Noordhollands Particulier Grondbezit, Recreatie Noord Holland en de ANWB.

Het is niet een advies in de vorm van een kaart of een lijst met projecten waarop 'wel' of 'niet' staat aangegeven. Ten eerste is het dat niet, omdat nog niet duidelijk is hoeveel geld er nog precies beschikbaar is. Ten tweede is het dat niet omdat dergelijke adviezen uit de streek (ge-biedsprocessen) horen te komen (en ze komen dan ook mogelijk vanuit de ILG-gebiedscom-missies). Beoordeel als Provincie deze adviezen uit de streek echter wel aan de hand van de door ons voorgestelde criteria (zie verderop). Het is wel een advies over de manier waarop de provincies keuzes moet maken als er de ko-mende jaren te weinig geld is voor de ontwikkeling van nieuwe natuur- en recreatiegebieden of het beheer daarvan.

We snappen dat er bezuinigd moet worden. De mate waarin is echter niet per se een gege-ven, maar een politieke keuze; niet alleen van het Rijk, maar ook van de Provincie. Keuze-criteria: als er niet genoeg geld is, adviseren wij de schaarse middelen primair te beste-den aan: internationale verplichtingen, 'laatste loodjes', gedeelde belangen (in elk geval tus-sen natuur en landbouw) en verplichtingen en gewekte verwachtingen in goed lopende ge-biedsprocessen. Valt er dan alsnog een deel van tafel, dan kan dat worden ontgrensd, zodat dat de landbouw zich daar normaal kan ontwikkelen. Zorg daar wel voor een aparte categorie van planologi-sche bescherming die de landbouw niet hindert, maar woningbouw, bedrijventerreinen en in-frastructuur tegenhoudt. Wij willen graag betrokken worden bij de verdere uitwerking hiervan.

Als je de hierboven genoemde prioriteitscriteria voor de EHS toepast op Noord Holland, dan valt op dat deze voor verreweg het grootste deel binnen het bereik van de grote steden Am-sterdam, Haarlem, Zaanstad en Alkmaar liggen, dus bij de grote bevolkingsconcentraties. De benadering overlapt gelukkig dan ook heel sterk met het recreatiebelang en ook met de voor-malige RODS-gebieden. Voor de verdere uitvoering van het beleid adviseren we de provincie nog beter gebruik te ma-ken van de ILG-gebiedscommissies; concreet: formeer ze rond de opgaves waar de komende jaren nog aan wordt gewerkt.

Tenslotte geeft dhr. Poelmann het woord aan Mieke Blankers

Namens de ILG-commissies presenteert zij de hoofdpunten uit hun adviezen. Deze zijn na te lezen in de presentatie die zij gaf, die op de provinciale website is geplaatst. Kern van het verhaal was, dat geen gebied gelijk is en dat de prioriteiten dus overal anders liggen, dat er in de gebeden nog volop ambitie is en dat de gebiedscommissies tevreden zijn over hun rol en deze graag voorgezet of zelfs versterkt zouden zien.

Mieke Blankers legt de nadruk op de kansen die er per gebied liggen. Conclusies van de commissies;

- Maatwerk per regio
- Eén loket
- Bestuurlijk netwerk en verantwoordelijkheid
- Geen prioritering zonder financiële kaders

Vraag: Wat is de waarde van de commissies?
Antwoord: Met de commissies is er meer begrip gekomen voor elkaars doelen. De wijze van werken is breed omarmd. We moeten verantwoordelijkheid pakken en keuzes maken. Andere provincies kijken naar Noord-Holland als een benijdenswaardig voorbeeld.

Vraag: Hoe verloopt de samenwerking in de gebiedscommissie?
Antwoord: Wisselend. De waterschappen zouden bijvoorbeeld meer initiatief kunnen nemen.

2. Acht interactieve werksessies

Verslag discussie 1: Sturingsfilosofie

De algemene conclusie is: de tijden zijn veranderd en dit vergt een andere sturing vanuit de provincie. De financiële middelen van de overheid lopen de komende jaren aanzienlijk terug. Om tot realisatie te komen is creativiteit nodig maar zal ook gezocht moeten worden naar andere samenwerkingsverbanden en nieuwe instrumenten. Publieke partijen, zoals de provincie maar ook NBO's, zullen hierdoor een andere rol in moeten nemen. Private partijen zullen meer en meer onderdeel uit gaan maken van de uitvoering van doelstellingen in het landelijk gebied. Deze verandering is een zoektocht waarin provincie samen met optrekken met private- en (semi) publieke partijen.

Deze zoektocht moet niet leiden tot een provincie die afwezig is in het landelijk gebied. Juist niet, de provincie zal (in samenwerking met de regio) kaders moeten stellen en processen moeten faciliteren en waar mogelijk versnellen. De provincie moet minder ontwikkelingen tegenhouden en moet proberen ontwikkelingen die landschap, natuur een recreatie verbeteren te stimuleren en faciliteren.

Dit leidt tot de conclusie dat de provincie nog altijd regie moet hebben in het landelijk gebied, maar meer ten dienste van andere partijen. Bij deze bescheiden en faciliterende houding zien de deelnemers aan de discussie de volgende kenmerken:

- provincie is verantwoordelijk voor algemene kaders en dient die af te stemmen op de lokale behoefte.
- de provincie treedt alleen op waar marktimperfecties te verwachten zijn. De overige opgaven kunnen volledig door de markt gerealiseerd worden.
- de provincie zal de besluitvorming moeten versnellen om processen eerder rond te krijgen
- maatwerk per regio moet centraal staan
- de provincie zal meer samen met de markt (ook NBO's) moeten bepalen waar de komende jaren in geïnvesteerd wordt en waarin niet.
- De provincie moet de kennis in de regio, die in de gebiedscommissies is opgebouwd, gebruiken;
- de provincie zal moeten faciliteren op het gebied van RO, maar ook bij het implementeren van nieuwe verdienmodellen.
- Kwaliteit moet centraal staan waardoor meer maatwerk mogelijk wordt;
- Via pilots kan geoefend worden met het laten van ruimte en implementeren van verdienmodellen. Bij de invulling van deze pilots werken de aanwezigen graag mee.

Verslag discussie groep 2 EHS

De discussies en stickerronde leverde een groot aantal aanbevelingen op voor de provincie en de partners. Ze waren in te delen in twee hoofdgroepen: de ambities en de wijze van uitvoering van het natuurbeleid.
Over de ambities liepen de aanbevelingen strek uiteen. Zo was er een pleidooi voor het op de kaart houden van de EHS ook buiten Natura 2000. Het alleen maar laten leiden door rijksfinancien is wel erg mager. Prioriteer ontbrekende schakels en bescherm gebieden die pas in de toekomst worden uitgevoerd. De prioritering zou per gebied moeten gebeuren aan de hand van zowel ecologische als landbouwkundige en financiele (kosten-effectiviteit) criteria. Kom verplichtingen na en maak in gang gezette projecten af. Zoek per regio naar geld en mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer in plaats van verwerven. Maar behalve het in stand houden van de ambities was ook de nodige bijval om te durven wegstrepen. Niet ingerichte grond in de PEHS zou terug moeten naar de landbouw.
Veel aanbevelingen gingen over de financiering en wijze van uitvoering. Zo werd het belang aangegeven van de inzet van BBL gronden voor natuur en voor structuurverbetering van de landbouw. De regelgeving blijkt echter nogal complex. Verwezen werd naar de 22 alternatieve

financieringsmogelijkheden in de bijlage bij het advies van Partners in het veld. Duurzame energie zoals windenergie en biomassa op boerenerven en in natuurterreinen zou mogelijk moeten zijn als extra inkomstenbron. Zorg per regio voor maatschappelijk draagvlak ook voor financiering. Een discussiepunt vormde het advies van "Partners in het veld" over het ontgrenzing van gebieden waarvoor binnen 10 jaar onvoldoende zicht is op middelen voor natuurontwikkeling. Dit om schaduwwerking ten nadele van de landbouw weg te nemen. Hiervoor zou een aparte planologische categorie moeten worden ingesteld waarmee de landbouw zich verder kan ontwikkelen. Een discussiepunt hierbij was de vraag of de planologische schaduwwerking door provinciaal beleid of door gemeentelijk beleid wordt veroorzaakt en in hoeverre er bij de voorgestelde aparte planologische categorie op termijn nog mogelijkheden voor een natuurbestemming bestaan. Geconcludeerd werd dat dit een onderwerp betrof dat tussen provincie en "Partners in het veld "nader diende te worden uitgezocht.

Verslag discussie groep 3 (Beheer EHS)

Voor alle deelnemers aan de discussie was duidelijk dat de Rijksbezuinigingen leiden tot een beheertekort. Hoewel de precieze omvang hiervan nog niet definitief is vastgesteld, moet rekening worden gehouden met een tekort van ruim 5 miljoen euro per jaar. Dit riep gelijk de vraag op: wat doen we hieraan? Grofweg zagen de deelnemers twee opties: de huidige beheerambities overeind houden en proberen om met andere middelen het gat te dekken, of de ambitie verlagen. De voorstanders van 'ambitie overeind houden' zagen goede mogelijkheden om het gat te dekken door een grotere inzet van vrijwilligers en private partijen. Voorwaarde was wel voldoende tijd om deze nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen. Er werden vele verdienmodellen genoemd: naast vrijwilligers en private investeringen kwamen ook vormen van duurzame energie (biomassa, windmolens), belastingheffing (toeristenbelasting, WOZ), landgoederen en combinaties met waterberging en recreatie langs. De voorstanders van 'ambitie naar beneden bijstellen' pleitten ervoor dat veel natuur zich ook met minder (intensief) beheer kan ontwikkelen, dat in sommige gebieden het weidevogelbeheer weinig toegevoegde waarde heeft en dat fasering van de EHS ook kan leiden tot minder beheerlasten. In de stickerronde kreeg de oproep aan de natuurbeherende partijen om andere financieringsvormen te zoeken, veel groene stickers. Ook het pleidooi om het initiatief voor dergelijke nieuwe financieringsvormen voor beheer in de regio te zoeken, kon op een positieve waardering rekenen (gebiedscontracten, streekfondsen, collectief beheer en samenwerkingsbonussen). Iedereen kon zich vinden in de oproep om het huidige SNL-systeem te vereenvoudigen en zodoende overheadkosten te verlagen.

De door de Partners in het Veld bepleite focus op beheer werd nog ter discussie gesteld: als de aandacht immers zou uitgaan naar het afmaken van de EHS, zou ook het beheer goedkoper kunnen worden (robuuster eenheden zijn goedkoper beheren). In de stickerronde leidde deze stelling tot een gemengd beeld.

Verslag sturing op landschap, thema 4

Het gesprek in deze sessie werd gevoerd door een vertegenwoordiging van gemeenten, Statenleden, LTO, adviesbureaus en de Kamer van Koophandel.
De gespreksleiding was in handen van Lennart de Graaf. In algemene zin was er veel aandacht/behoefte aan het doen van aanbevelingen aan de provincie en minder voor de eigen organisaties.

Genereer geld door samenwerking en verbreding
Sturing op landschap is abstract begrip, voor de een wordt het heel erg gerelateerd aan financieringsconstructies, voor de ander aanleiding om aandacht te vragen voor de verbreding/ samenwerking/ integratie van recreatie, water, natuur en landbouw. Tegelijkertijd ook het signaal dat die belangen strijdig kunnen zijn.

Door samen te werken zou het mogelijk moeten zijn geld te kunnen genereren. Benut dan ook vooral bestaande netwerken. Ga de samenwerking aan met ondernemers. Boeren zijn ook

ondernemers, werd direct gesteld, tegelijk is er behoefte om juist nieuwe allianties te sluiten met andersoortige ondernemers.

Vind raakvlakken met ondernemers
Voorwaarde is wel dat de overheid niet blijft hangen in abstracte begrippen als 'kernkwaliteiten', en juist de taal leert spreken van de ondernemers en op zoek gaat naar de raakvlakken, niet te verwarren met draagvlak, tussen de verschillende belangen van overheid en ondernemers.
Waarom zouden ondernemers willen gaan investeren in het landschap:

- ondernemers haken aan op een businesscase ('niet door een ambtenaar op te stellen');
- als het hun eigen bedrijf positief in het licht zet. De overheid lijkt echter wars van commerciële uitingen, terwijl dat nu juist voor de ondernemers van wezenlijk belang is. (In de VS zijn daar legio voorbeelden van in bijvoorbeeld Nationale Parken hoe het wel kan).
- Provincie, neem wel zelf het initiatief, organiseer een bijeenkomst met ondernemers.
- Beschermen en ontwikkelen landschappen via de lokale genegenheid, zoals gebeurt bij STIFT (Stichting Toeristisch Investeringsfonds Texel).

Dus provincie zorg ervoor dat ondernemers met gemeenschappelijke belangen in de landschappelijke kwaliteit van hun vestigingsgebied elkaar ook kunnen vinden en gaan investeren. (Niet enkel de boeren).

Kader en bottom-up benadering
De regiopartners zijn bovendien van mening dat er veel aan de regio moet worden overgelaten. Er zijn samenwerkingsverbanden die goed functioneren (i.i.g. onder de aanwezigen).

Provincie, stel de kaders, wees daar niet te rigide in (voorbeeld van het gummetje werd aangehaald, om zo rafelrandjes aan de gemeente zelf te kunnen vervolmaken, zonder allerlei ingewikkelde procedures (ontheffing, ARO).)
De kennis zit bovendien in de regio. Provincie, kom ook eens wat vaker buiten kijken.

Provincie, stel wel geld ter beschikking, bijvoorbeeld in de vorm van een regionaal fonds (streekfonds), waar ook andere partijen in kunnen investeren.
Stel je op als facilitator, maar laat het voor het overige aan de regio ("Laat ons met rust"). Maak de regionale samenwerkingsverbanden ook verantwoordelijk en aanspreekbaar op de afspraken.
Tegengeluid was daar ook bij, als de provincie het aan de gemeenten overlaat, gaan die er mogelijk mee aan de haal (bijvoorbeeld allemaal woningen in het buitengebied) en blijft er van de gewenste te behouden landschappen weinig over.

Gemeenten mogen ook aangesproken worden op wat zij zelf kunnen doen, bijvoorbeeld de kleine kernen in het Groene Hart. De vitaliteit van die dorpskernen kan een impuls krijgen door bestaande bedrijven terreinen te herstructureren.

Provincie, zet een aantal experimenten en pilots op en zorg voor kennisoverdracht.

Merken en marketing
Belangrijke taak voor de provincie ziet men wel in het vermarkten van landschappen, het neerzetten van een 'merk'. Zoals Laag-Holland, daar kunnen ondernemers wat mee, dat biedt investeringskansen. Ga op zoek naar de goede voorbeelden, ook die van regionale samenwerkingsverbanden en vent die uit.
Beloon het landschap voor geleverde ecologische systemen.

ARO
De ARO is ook besproken zij het niet uitgebreid, een partij als de Kamer van Koophandel heeft grote moeite met de ARO. Anderen geven aan dat de ondernemers juist gedijen bij de aanwezigheid van een ARO.

Heffingen

Heffingen betalen om te mogen bouwen in het buitengebied. Vroeger was het bouwen van een landhuis een recht van een landheer, dat kon je kopen. Die bouwrechten zou de provincie weer in kunnen voeren. Of de gemeente die hun rafelrandje willen afbouwen, die een heffing laten betalen is ook als optie genoemd. Het geld zou dan in de kwaliteit van het landschap geïnvesteerd kunnen worden.

Verslag groep 5: Metropolitaan en Nationaal Landschap

Opdracht: Kom met zo concreet mogelijke aanbevelingen aan de provincie en uw eigen organisaties over of, en zo ja hoe, gewerkt kan worden aan vereenvoudiging van het landschapsbeleid in deze regio en over de toekomst van de samenwerking in het kader van het Nationaal Landschap.

Aanbevelingen aan de provincie:

- Beschermingsregimes
    - Er zijn beschermingsregimes nodig rondom de stad voor het behoud van de groene functies. Kies voor een differentiatie van gebieden op basis van:
        1. de landschappelijke waarden en gebruiksfuncties van de betreffende gebieden (de intrinsieke waarde van de gebieden zelf);
        2. de meerwaarde vanuit het MRA (stad-land relatie).
    - Vereenvoudig de bestaande regimes, waar dat kan. Het maakt planologische procedures voor zowel aanvragers als de toetsende gemeenten overzichtelijker en gemakkelijker.
    - Leg het beschermingsregime vast in een provinciale structuurvisie en bijbehorende verordening.

- Nationale Landschappen
    - Handhaaf de Nationale Landschappen;
    - Nut hun waarde verder uit, het is een goed merk;
    - Leg verbindingen met het lokale niveau (bijv. inzet vrijwilligers).

Beide aanbevelingen leverden uitsluitend groene stickers op.

De leden van de gespreksgroep waren voorstander van de aansturing en de uitvoering van het beheer op een groter schaalniveau, uit oogpunt van terugdringing van bestuurlijke lasten en een hogere efficiency in het beheer. Zorg daarbij wel voor voldoende participatie op het lokale niveau.

Het schaalniveau leverde in de terugkoppelronde veel groene en veel rode stickers op. De “rode stickers’ zijn van mening, dat een groter schaalniveau niet kosteneffectiever is of dat het argument van het efficiencyvoordeel op voorhand niet zo strikt gesteld kan worden (verdient nader onderzoek). De locale sturing en betrokkenheid zou volgens de “rode stickers” verloren gaan en dat nadeel is groter dan het efficiencyvoordeel. De “groene stickers” vinden het verdwijnen van de locale participatie geen probleem of zelfs een voordeel. De gespreksgroep kwam er in korte tijd niet geheel uit. Misschien moet in geval van agrarisch beheer op het lokale niveau worden gestuurd en in geval van ander beheer wel een hoger schaalniveau worden opgezocht.

Aanbevelingen voor de andere overheden en maatschappelijke organisaties

- Beschermingsregimes
    - Maak op lokaal niveau niet nog eens eigen beschermingsregimes, die weinig toevoegen (vb. hoofd groenstructuur centrale stad Amsterdam). Stroomlijn het geheel van regimes tussen provincie en gemeenten.
    - Laat het provinciale regime doorwerken in gemeentelijke bestemmingsplannen en gemeentelijke structuurvisies uit oogpunt van doorwerking naar de burger.

De gespreksgroep constateert dat gemeenten tot nu toe weinig lokaal landschapsbeleid kennen, omdat het rijk de RO van het landelijk gebied voor haar rekening nam. Nu moet landschap tussen

de oren van locale bestuurders worden gebracht en is operationalisering nodig in gemeentelijke bestemmingsplannen. Keuzes maken op dit onderwerp is nieuw en vraagt ook in MRA verband blijvende aandacht op het onderwerp. Onder de noemer Metropolitaan Landschap kan de samenhang gezocht worden en keuzes voorbereid. Voorkom dat de focus uitsluitend op wonen, werk en infra komt te liggen. Recreatie en landschap zijn ook vestigingsfactoren!

Verslag groep 6 'Verminderen recreatietekorten'

Zet in op recreatieve verbindingen
Investeer in de beleefbaarheid en ontsluitingen van waardevolle landschappen in plaats van deze om te vormen. Veel gebieden hebben in plaats van RodS behoefte aan routenetwerken. Dit stimuleert tevens sociaal-economische ontwikkeling in het landelijke gebied. Zet daarom voor het terugdringen van recreatietekorten primair in op verbeterde ontsluiting van het landelijke gebied, op basis van samenwerking met agrariërs. Kijk echter wel goed naar de prioritering van verbindingen, want routes moeten wel naar spannende plekken leiden. Focus daarom op stad-landverbindingen en het verbinden van groengebieden.

Een positief voorbeeld in Noord-Holland os het succes van de boerenwandelpadregeling. Voorwaarde is een eenvoudige en efficiënte uitvoering (weinig bureaucratie) en een agrarisch gerichte organisatie die boeren actief benaderd met voorstellen. Een goed voorbeeld hiervan is Waterland. Daarnaast kunnen agrariërs ook een rol spelen bij het beheer door middel van bijvoorbeeld een regeling Particulier Recreatiebeheer, naar analogie van particulier natuurbeheer.

Rond een klein deel van de RodS-opgave af
Er zijn echter nog regio's waar grote behoefte is aan gebieden die worden ingericht voor intensieve recreatie. Het gaat om gebieden die binnen 10 minuten wandelen van dichtbebouwde wijken met een hoge bevolkingsconcentratie liggen. Als voorbeelden werden genoemd Alkmaar-Noord (Koele Kreken), delen van de Omzoom, Tuinen van West en delen van de Haarlemmermeer. Dit moet gefinancierd worden door gemeenten, provincie (o.a. door de inzet van BBL-gronden voor RodS) en private partijen. Tevens werd de suggestie gedaan om RodS als term te laten vallen en te vervangen door een integralere benadering van Vrijetijdslandschappen.

Stimuleer ondernemerschap en formuleer heldere kaders
Partijen zijn het erover eens dat er meer ruimte zou moeten worden geboden aan ondernemerschap, maar dit leidt wel tot discussie. Basisvoorzieningen zouden gratis toegankelijk moeten zijn, voor extra kwaliteit mag eventueel betaald worden. Overheden moeten vooraf wel heldere kaders stellen: waar willen we wel ontwikkelingen en waar niet. Tegelijk weten we dat enige flexibiliteit nodig is om in te kunnen spelen op initiatieven uit de markt. Een voorbeeld van discussie hierover is Fort Benoorden: de private voorstellen passen binnen de vooraf geformuleerde overheidskaders, maar op het moment dat er een concreet plan ligt ontstaat er toch veel weerstand.

Organisaties in het landelijke gebied zullen hun eigen doelen ook integraal moeten benaderen en op zoek gaan naar nieuwe allianties. De sector moet minder in zichzelf gekeerd worden. Een goed voorbeeld is een woningcorporatie die bijdraagt in een streekfonds (Ymere). De provincie kan een belangrijke rol spelen als "recreatie- of groenmakelaar" door gebiedsgericht doelen en sectoren bijeen te brengen. De ILG-gebiedsmakelaars doen nu goed werk op dit punt.

Verslag discussiegroep 7 Beheertekorten recreatiegebieden

Draagvlak
Een aantal deelnemers constateerde dat het maatschappelijk en politiek draagvlak voor het financieel bijdragen aan het beheer van recreatiegebieden en receratievoorzieningen de afgelopen jaren is afgenomen. Voorbeelden daarvan zijn de bezuinigingen van de overheden op hun beheerbijdragen. Voor gemeenten en provincie bedraagt dat in de orde van grootte van 5 tot 10%. Voor Staatsbosbeheer (via het Rijk) is dat percentage nog veel hoger. Centrale vraag in de discussie was hoe je dat draagvlak in je eigen organisatie alsook in de buitenwereld weer kunt

herstellen. Er zal - zoals een van deelnemers zei: 'een nest met eieren van Columbus gevonden moeten worden'.

Eieren
Een aantal oplossingen werden door de deelnemers (en de bezoekers) meermalen naar voren gebracht (in volgorde van het aantal groene stickers):

1. Maak gebruik van de financieringsmogelijkheden die WMO en AWBZ bieden bij de inzet van 'cliënten' in het beheer van de groene openbare ruimte. In het kader van de werkvoorziening kunnen deze middelen worden ingezet voor professionele begeleiding van deze groepen, zodat de beheerorganisaties daar geen eigen middelen en capaciteit voor hoeven in te zetten.
2. Inmiddels is duidelijk dat de ruimtelijke tekorten aan recreatiegroen nooit helemaal kunnen worden weggewerkt, zeker niet in de Randstad. Kansrijker is om bestaand groen zo in te richten dat de stedeling er vindt wat hij zoekt. Met andere woorden: vraaggericht werken. Een ander voordeel van 'vraaggericht werken' is dat het kosten kan besparen. Als blijkt dat omwonenden nauwelijks behoefte hebben aan ligweiden, maar juist aan struinnatuur, hoeft de beheerder niet meer zoveel te maaien. En als de recreanten vooral op de fiets of scooter komen, in plaats van met de auto, is er minder dure infrastructuur nodig. Afhankelijk van het soort voorziening kan ook meer worden samengewerkt met recreatieondernemers
3. Adopteer, stimuleer en promoot burgerparticipatie/vrijwilligerswerk/maatwerkcoalities in het beheer van recreatief groen, zowel in de stad als daar buiten. Hier liggen kansen om meerwaarde te behalen als het gaat om de ecologische kwaliteit van het groen. Maar ook maatschappelijk: gezondheid en recreatieve kwaliteit alsook economisch: besparen op beheerkosten.
4. Samenwerking door beheerorganisaties werd ook een aantal keren genoemd. Verwacht niet direct dat daarmee de kosten van het beheer drastisch omlaag gaan, maar efficiencyvoordelen kunnen zeker behaald worden.
5. Creeer als overheid experimenteerruimte in je recreatiegebieden. Geef initiatieven de kans om zich te bewijzen en neem daarvoor de tijd.
6. Koppel meer mee met de functies van waterschappen (waterberging, dijkversterking, routes etc.).

Aanbevelingen
Tot slot nog wat aanbevelingen die de deelnemers meegaven:
- Ga als overheid niet op de stoel van ondernemers zitten
- Vereenvoudig sturingsinstrumenten (procedures/beleid)
- Geen entreeheffing voor recreatie- en natuurgebieden
- Betrek in de discussie over de beheertekorten ook de positie van Staatsbosbeheer. Recreatie is breder dan alleen de recreatieschappen: ook in de gebieden van Staatsbosbeheer wordt gerecreëerd en worden recreatieve voorzieningen beheerd en onderhouden.

Verslag discussie punt 8: Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland

'Nationaal Park' is een sterk merk met een gouden randje (nationaal én internationaal). Meerwaarde ligt o.m. in (1) het recreatieve karakter; (2) de uitgebreide voorlichting en educatie; (3) branding (mondiaal karakter); (4) betrokkenheid bewoners + bestuurders, vertaald in Overlegorgaan (vorm van medezeggenschap); (5) verschillende beheerders, één verhaal.
Conclusie binnen de groep: Nationale Parken behouden. Het is niet erg als er wordt geknepen, dit genereert ideeën. Maar hoe behouden we de Parken? Het NP moet zelf aan de bak in/met de regio, maar ook de betrokken overheden (en dan niet alleen de provincie) hebben een rol.

M.b.t. rol van de provincie (alle suggesties zeer positief beoordeeld tijdens 'shop'-ronde):
- behoud structurele bijdrage, maar ook behoud van personele ondersteuning (secretariaat);
- overgangsperiode van 3 tot 4 jaar, om de Parken de kans te geven een stabiele financiële basis op te zetten;

- bijdrage in het meer zichtbaar/bekend maken van de Parken (bijv. door middel van bebording op provinciale wegen).

M.b.t. rol overige parijen/NP zelf (alle suggesties positief beoordeeld tijdens 'shop'-ronde, vooral de tweede optie kon op zeer veel steun rekenen):

- structurele basisbijdrage overige overheden;
- genereren financiële betrokkenheid commerciële partijen (3 tot 4 jaar);
- meer particuliere grondeigenaren / landgoedeigenaren betrekken;
- introductie 'Sustainable Charter' voor commerciële partijen (partner is duurzaam, krijgt een label en mag het Nationaal Park aan zijn naam verbinden);
- donateurschap voor omwonenden ('vrienden van');
- SMART presenteren van input en output, publieksvriendelijke informatie.

Overige aanvullende aanbevelingen van andere partijen na afloop:

- gelijke invulling van het merk 'NP' tussen verschillende provincies bevorderen;
- integreer het Gooi in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug;
- toegangsheffing vragen;
- bebording ANWB;
- Nationaal Park is een economische en sociale drager; bekijk het dan ook zo.

3. Plenaire terugkoppeling en afsluiting

De dagvoorzitter deelt mee dat de resultaten van deze dag zullen worden verwerkt in een verslag dat op de site van de Provincie Noord-Holland wordt gepubliceerd. Op basis van de reacties, opvattingen en standpunten uit het veld zal het beleid worden uitgestippeld. Dit zal aan Gedeputeerde Staten en aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Vervolgens stelt de dagvoorzitter de voorzitters van de discussiegroepen de vraag wat hun belangrijkste conclusies zijn.

Groep 1 Sturingsfilosofie
Wie stelt de kaders?
Overeenstemming over de kaders is nodig en er is een visie nodig. Vraag is hoe de Provincie die tot stand brengt; de Provincie is de procesbegeleider (faciliterend). Ook zou de Provincie de overbruggingsperiode moeten financieren.
Vraag is of er strak aan de wettelijke kaders zal worden vastgehouden of dat de kaders interactief met de belanghebbenden worden opgesteld. Belangrijk is dat er verantwoordelijkheid wordt genomen daar waar keuzes moeilijk worden..
Private financiering wordt belangrijk.

Groep 2 realiseren van nog niet gerealiseerde EHS
Betekent ontgrenzing verlies van natuur?
Belangrijk is te zorgen voor een goed buitengebied met toepassing van de criteria van de partners in het veld. Ontgrenzing betekent niet definitief van de kaart strepen maar planologisch beschermen waar geen geld voor is waarbij de landbouw ongemoeid blijft.

Groep 3 Beheertekorten (P)EHS en rol agrarisch natuurbeheer
Zijn er mogelijkheden om het beheertekort te dekken?
Er is in de breedte over alle aspecten van beheer gesproken. Als er minder overheidsgeld beschikbaar is dan moeten de ambities worden bijgesteld of er moet worden gezocht naar meer (private) financiering.
Op termijn is er in Noord-Holland een kleine € 10 miljoen minder beschikbaar op jaarbasis. Belangrijk is dat er tijd is om hierop te anticiperen (private financiering en inzet van meer vrijwilligers). Ook moet er iets gebeuren met het beeld dat de burgers en bedrijven hebben dat de overheid voor het groen moet zorgen omdat zij daar immers belasting voor betalen.

Groep 4 Sturing op landschap
Hoe krijg je partijen actief?

Gezocht moet worden naar draagvlak. Maak het voor ondernemers aantrekkelijk om te investeren in landschap. En wat wil de Provincie? Kijk daarbij naar waar deze ambities samen vallen. Een suggestie is om een soortgelijke bijeenkomst als vandaag voor ondernemers te houden waarbij gekeken wordt naar wat voor hen nodig is om te investeren.

Groep 5 Metropoolregio en Nationale Landschappen
Moeten de recreatieschappen worden opgeschaald?
De vraag die heel duidelijk naar voren kwam is weten we wel waar we met elkaar voor staan? Is groter ook beter? Belangrijk is lokaal te kijken en eventueel de recreatieschappen groter te maken als dat uit oogpunt van beheer noodzakelijk is. Er moet gezocht worden naar nieuwe producten, naar ondernemerschap en hoe te beheren. Bij dit laatste dient ook te worden gekeken naar de bestuurlijke laag (mogelijk met minder Commissies). Ook is het belangrijk om in de MRA het belang van landschap en recreatie te benadrukken naast de belangen van wonen, economie en vervoer.

Groep 6 Verminderen van het recreatietekort: vlakgroen en routenetwerken Gekeken is o.a. naar de '10 minuten'- gebieden d.w.z. recreatiemogelijkheid binnen 10 minuten van de woonkernen. Belangrijk is om hierop in te zetten.
In plaats van gebieden aan te schaffen is het zaak om met name ook te kijken naar de verbindingen, zorg voor behoud van de mooie huidige verbindingen.

Groep 7 Beheertekorten recreatiegebieden
Wat is de rol van de gemeenten?
In de discussie is de rol van de gemeenten nauwelijks aan de orde geweest. Belangrijk is om eerst te zorgen voor voldoende draagvlak; wat vinden mensen belangrijk? Genereer ideeën (eventueel opbrengsten uit windmolens) en zorg voor draagvlak. Als er draagvlak is dan is men ook bereid om bij te dragen.
Wat kan/moet de rol van de Provincie hierin zijn?

Groep 8 Toekomst Nationale Parken
Moeten de Nationale Parken blijven?
Het antwoord hierop is een volmondig JA. De Nationale Parken is een sterk merk, ook internationaal. In geval van minder publiek geld zullen de Parken zelf naar inkomsten moeten zoeken. Dit kost echter veel tijd (2-4 jaar).
Vraag is wat de Provincie hier in de tussenliggende periode nog kan bijdragen.
Zorg ook voor (meer) bekendheid van de 2 Nationale Parken bij de bewoners van de provincie Noord-Holland!

Slotconclusies van de dagvoorzitter:
Uit de terugkoppeling vanuit de groepen komt duidelijk naar voren dat de (gratis) natuur die er is voor veel mensen heel gewoon is. Hier is nog het een en ander te doen op het gebied van imago, positionering. Zorg ook dat je via de jeugd de ouders mee krijgt.

Slotwoord van gedeputeerde Bond:
De gedeputeerde bedankt alle aanwezigen voor hun inbreng. Hij is verheugd dat men in zo'n grote getale is gekomen. Als Provincie alleen kunnen wij de besparingen niet realiseren, dit moet in een breed samenwerkingsverband.
Het gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid is vandaag heel duidelijk naar voren gekomen.
De Provincie komt voor de zomer terug met de eerste kaders t.b.v. Provinciale Staten.
Tot slot bedankt gedeputeerde Bond de heer Poelmann voor zijn voortreffelijke voorzitterschap van deze Conferentie.